

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความชุกของการเคลื่อนไหวที่ขัดข้องชนิดทาร์ติฟ ในผู้ป่วยจิตเภทโรงพยาบาลศรีธัญญา เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ศึกษา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross Sectional) เพื่อศึกษาความชุก และหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น เพศ อายุ กลุ่มยาที่ใช้ ระยะเวลาของการใช้ยา ขนาดของยา ในผู้ป่วยจิตเภทที่ไม่มีอาการของการเคลื่อนไหวที่ขัดข้องชนิดทาร์ติฟ และผู้ป่วยจิตเภทที่มีอาการของการเคลื่อนไหวที่ขัดข้องชนิดทาร์ติฟ ที่รักษาด้วยยาต้านโรคจิต (Neuroleptics) โดยใช้ระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2533 ถึงเดือนกรกฎาคม 2533 รวมระยะเวลาของการศึกษา 3 เดือน

สถานที่ศึกษา

ผู้ป่วยจิตเภทที่รับไว้รักษาตัวในโรงพยาบาลศรีธัญญา จังหวัดนนทบุรี

ตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นผู้ป่วยจิตเภทที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาลศรีธัญญาทั้งหมดในช่วงเวลาที่ศึกษา โดยมีการคำนวณตัวอย่างประชากร คือ จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อุบัติการณ์ของการเกิดการเคลื่อนไหวชนิดทาร์ติฟ 5 % ต่อการรักษา 1 ปี จากการศึกษาของ Timminga, C.A. และ Thaker, G.K. (1989) นำมาคำนวณตัวอย่างร่วมกับสถิติผู้ป่วยในของโรงพยาบาลศรีธัญญา (2532) มีผู้ป่วยในได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคจิตเภท 6,982 ราย ในระยะเวลา 12 เดือน ระยะเวลาของการศึกษา 3 เดือน

$$\text{ประชากรที่ต้องการศึกษา} \quad 6,982 \times \frac{3}{12} \quad \text{ราย}$$

$$= 1,745 \quad \text{ราย}$$

อุบัติการณ์ของการเคลื่อนไหวที่ขัดข้องชนิดทาร์ติฟ 5 % คาดว่าประชากร 1,745 รายจะเกิดอาการ

$$= \frac{1,745 \times 5}{100} \quad \text{ราย}$$

$$= 87 \quad \text{ราย}$$

ขนาดของตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้ป่วยจิตเภทในระยะเวลาที่ศึกษา 1,745 ราย คาดว่าในจำนวนนี้ จะเกิดการเคลื่อนไหวที่ขัดข้องชนิดทาร์ตีฟ 87 ราย

เกณฑ์ในการคัดเลือก

1. เป็นผู้ป่วยทั้งหญิงและชายที่จิตแพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรคจิตเภท
2. ในรายที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคจิตเภท ต้องได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ผู้มีความชำนาญพิเศษทางด้านประสาทวิทยา วินิจฉัยว่ามีอาการของการเคลื่อนไหวที่ขัดข้องชนิดทาร์ตีฟ
3. ผู้ป่วยจิตเภทที่ไม่มีอาการ และมีอาการของการเคลื่อนไหวที่ขัดข้องชนิดทาร์ตีฟ ต้องไม่มีโรคแทรกซ้อนอื่น ซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อน

จากเกณฑ์ดังกล่าว ในระยะเวลาที่ศึกษา ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคจิตเภทมีโรคแทรกซ้อนอื่นร่วมด้วย เช่น โรคจิตเภทวินิจฉัยร่วมกับอาการของโรคลมชัก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยคำแนะนำและความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูล 4 ส่วน

- ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนา การศึกษา อาชีพ ฐานะ
- ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาของการป่วยด้วยโรคจิตเภท ประกอบด้วยระยะเวลาของการได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคจิตเภท การได้รับการรักษาครั้งแรก จำนวนครั้งของการมารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล การมารับการรักษาอย่างต่อเนื่องหรือไม่
- ส่วนที่ 3 เป็นลักษณะของการเกิดการเคลื่อนไหวที่ขัดข้องชนิดทาร์ตีฟ ในส่วนนี้อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งเป็นแพทย์ผู้มีความชำนาญพิเศษทางด้านประสาทวิทยาเป็นแพทย์ประจำของโรงพยาบาลศรีธัญญาเป็นผู้กำหนด โดยใช้แบบสำรวจของ Simpson และเป็นผู้วินิจฉัยอาการของการเคลื่อนไหวที่ขัดข้องชนิดทาร์ตีฟด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยศึกษาาร่วมด้วย ข้อมูลประกอบไปด้วย ความผิดปกติของบริเวณต่าง ๆ คือ

3.1 การเคลื่อนไหวของบริเวณใบหน้า ริมฝีปาก

3.2 คอและลำตัว

3.3 ลำตัวทั้งหมด

3.4 ปลายแขนขา

และระยะเวลาของการเกิดการเคลื่อนไหวที่ขัดข้องชนิดทาร์ติฟ แหล่งที่มาของข้อมูล เช่น บันทึกทางการแพทย์เกี่ยวกับเวลาที่ปรากฏอาการที่ชัดเจน

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ กลุ่มของยาต้านโรคจิตที่ใช้ในการแบ่งกลุ่ม ยานี้แบ่งตามหลักเภสัชวิทยาด้านจิตเวช (Leo, E.Hollister, 1983)

ซึ่งประกอบไปด้วย ชื่อยา ขนาดและวิธีการใช้ยา ระยะเวลาของการใช้ยาในแต่ละครั้ง แบบสำรวจทั้งหมดนี้ รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีผู้ช่วยในการวิจัย 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เป็นพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษา และทำงานทางด้านจิตเวชไม่น้อยกว่า 4 ปี
2. ผ่านการอบรมหลักสูตรสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวชมาแล้ว (รายละเอียดคุณสมบัติ และรายชื่ออยู่ในภาคผนวก) ผู้วิจัยมีการซักซ้อมความเข้าใจในแบบสำรวจ และได้มีการทดลองปฏิบัติก่อนอย่างน้อย 2 ราย

วิธีการดำเนินงานในการเก็บข้อมูล

1. ศึกษาข้อมูลผู้ป่วยจากแฟ้มประวัติ โดยศึกษาทุกด้าน ได้แก่ การรักษาด้วยยาต้านโรคจิต บันทึกทางการแพทย์เกี่ยวกับอาการต่าง ๆ ของผู้ป่วย ทั้งประวัติเก่าและใหม่ทุกครั้งที่มารับการรักษาในโรงพยาบาลศรีธัญญา สอดถามจากรายละเอียดข้อมูลบางอย่างของส่วนที่ 1 ถึงส่วนที่ 3 จากพยาบาล เจ้าหน้าที่ประจำตึก ผู้ป่วย และญาติผู้ใกล้ชิด ในกรณีที่ไม่มีบันทึกไว้ในแฟ้มประวัติ

2. ศึกษา และ วินิจฉัย อาการของการเคลื่อนไหวที่ขัดข้องชนิดทาร์ติฟ โดยใช้ Simpson Scale ร่วมกับแพทย์ผู้มีความชำนาญพิเศษทางด้านประสาทวิทยา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลส่วนที่ 4 ขนาดของยาและการใช้ยา ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าเฉลี่ยในแต่ละกลุ่มเฉลี่ยเป็นมิลลิกรัมต่อวันในยาชนิดรับประทาน และหาค่าเฉลี่ยเป็นมิลลิกรัมต่อเดือนในชนิดของยาฉีดที่ออกฤทธิ์ระยะยาว (Long Action)

การหาค่าเฉลี่ยของยาเป็นจำนวนมิลลิกรัมต่อวันในกลุ่มเดียวกัน

$$\text{สูตร} \quad \frac{\text{ขนาดของยา} \times \text{ระยะเวลาของการใช้ยา (วัน)}}{\text{ระยะเวลาของการใช้ยา}}$$

ตัวอย่าง คำสั่งการรักษาของแพทย์กลุ่มยา Phenothiazine (Aliphatic)

ครั้งที่ 1 CPZ (25 mg.) 1 TAB O OD ระยะเวลาที่ใช้ 223 วัน

2 TAB O HS

ครั้งที่ 2 CPZ (25 mg.) 1 TAB O OD ระยะเวลาที่ใช้ 2 วัน

1 TAB O HS

CPZ (50 mg.) 1 TAB O OD ระยะเวลาที่ใช้ 240 วัน

$$\text{วิธีการหาค่าเฉลี่ย} \quad \text{CPZ} \quad \frac{(75 \times 223) + (50 \times 2) + (50 \times 240)}{223 + 2 + 240}$$

$$= 62 \text{ mg/วัน}$$

การหาค่าเฉลี่ยของยาเป็นจำนวนมิลลิกรัมต่อเดือนในกลุ่มเดียวกัน

$$\text{สูตร} \quad \frac{\text{ขนาดยา} \times \text{ระยะเวลาของการใช้ยา (เดือน)}}{\text{ระยะเวลาของการใช้ยา}}$$

ตัวอย่าง คำสั่งการรักษาของแพทย์กลุ่มยา Butyrophenones

ครั้งที่ 1 HALDOL DEC (50 mg.) 1 cc.(M) q 1 M. ระยะเวลาการใช้ 3 เดือน

ครั้งที่ 2 HALDOL DEC (50 mg.) 2 cc.(M) q 1 M. ระยะเวลาการใช้ 2 เดือน

$$\text{วิธีหาค่าเฉลี่ย} \quad \frac{(50 \times 3) + (100 \times 2)}{3 + 2}$$

$$= 70 \text{ mg/เดือน}$$

การวิจัยนี้ เป็นการหาความชุกของการเคลื่อนไหวที่ขัดข้องชนิดทาร์ดีฟ โดยใช้สถิติ การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1. สูตรที่ใช้ในการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (เต็มศรี ชำนิจารกิจ, 2531)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x} = ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนของประชากรทั้งหมดในกลุ่มนั้น

2. สูตรที่ใช้ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$SD. = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ $SD.$ = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x^2$ = ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง

$\sum x$ = ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว

N = จำนวนประชากรทั้งหมดในกลุ่มนั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย